

wować się, żeby zarazem było postanowione przez Króla Iego Miłości z rady i hetmany swymi, także też i z hetmanem polnym. Który to pobor do iegomości pana podskarbiego przez wszystkie poborcę ziem z Małej Polski, iako koronnego, znoszon i do rąk iegomości oddać być ma, przez te pany poborcę, a nadalej we dwie niedzieli po świętym Bartłomieju do rąk pana podskarbiego oddać będą powinni, a zwłaszcza te pieniądze poborowe z ludzi. A wszakże, acz nic nie wątpimy o panu podskarzim, wszakże i prosimy, żeby nigdzie indziej, iedno na służebne, polne, do Gdańska i do Rusi ten podatek przez nas dany i obrocony był, gdzie z tego podatku na sejmie przyszlým po wyjściu tego podatku liczbę będzie powinien uczynić, gdyż baczmy, że te przeszłe podatki nasze snąć mało pożytku uczyniły potrzebom Rzeczypospolitej, czego z żałością używamy. A gdzieby gdzieindziej te podatki obracane były, czego o iegomości nie dzierzmy, tedy straceniem urzędu podskarbiego skaran być ma, o co posłowie nasi na sejmie instygować mają. Poborcę przez nas ci są obrani: w krakowskiej ziemi pan Piotr Strzała sędzia zatorski, w sendomirskiej ziemi: w sendomirskim, radomskim, opoczyńskim, stężyckim pan Jakubowski Andrzej; w chęcińskim, wiślickim, pilźnieńskim pan Jerzy Grodzowski; z ruskich ziem: w halickim, we lwowskim pan Tomasz Dubrawski podsędek halicki; w przemyskiej, sanockiej pan Wiktorzyn Kowalski, z chełmskiego pan Jan Sarniecki, z podolskiej ziemi pan Jerzy Talafus; z lubelskiej pan Andrzej Lasota; z belskiej ziemi pan Mikołaj Udrzycki; z podlaskiego, to iest drohickiego i mielnickiego powiatu pan Hlebowicz, chorąży drohicki; z wołyńskiej, który i dawniej bywał. A iegomość pan podskarbi ma pomiarkować i tak przyjmować ekspense panów poborców, iakoby Rzeczypospolitej w tern żadna szkoda nie była co iegomości zalecamy.

Działo się na zieżdzie wszytkiej Małej Polski Nowego Miasta Korczyn 16 **Maii** roku 1577. Jan Tarło wojewoda lubelski własną ręką. Stanisław Szafraniec **subscripsit**. Cristopherus Lanczkoroński **castellanus malogostensis**.

III. UNIWERSAŁ POBOROWY ROKU BOŻEGO 1577

Stephan z łaski Bożej Kroi Polski, Wielkie Książę Litewskie, Ruskie, Pruskie, Mazowieckie, Żmudzkie, Inflantkie, Kijowskie, Wołyńskie, Podlaskie etc. i Siedmigródzkie etc. Wszem wobec i każdemu z osobna, któregokolwiek stanu, dostojności i urzędu, tak duchownego iako i świeckiego ludziom i innym wszem poddanym Naszym, miast, miasteczek, wsi i innych osiadłości iakiemiżkolwiek przezwiski nazwanemi, w Koronie wszech państw Naszych mieszkaiącym, którymkolwiek należy i do których ten Nasz uniwersał przychodzić będzie, wdzięcznie i wiernie Nam miłym, łaskę Naszę Królewską. Wdzięcznie i wiernie Nam mili, oznaimuiemy, iż za przypadnieniem potrzeb nagłych, a na miejscach od siebie różnych i dalekich na Rzeczpospolitą z iedną stronę od Tatar, z drugą stronę od **rebelles** Gdańszczan, za radą rad Naszych, którzy się do Nas do Włocławia byli ziachali, przyszło Nam do tego, żeśmy musieli sejmiki powiatowe, a potym główne ziem koronnych, tak Małej iako i Wielkiej Polski złożyć, a te niebezpieczeństwa przełożyć, szukaiąc ratunku i pomocy. W czym pewnie wolelibyśmy byli **viam tritam et ordinariam sequi** a na sejmie walnym to sprawować, ale krótkość czasu i gwałt nam to był odiął, gdyż i sejmowymi sprawami a zabieganiem tak nagłym niebezpieczeństwom trudno się nam zaraz bawić było. Na których sejmikach stany koronne ufolgowały na ten czas nagłym tym nawalnościom na Rzeczpospolitą i zabiegaiąc im, pobor uchwalili i postanowili, nie deroguiąc iednak **authoritati** sejmów walnych ani **in locum illorum** wnosząc takowych sejmików. Jakoż i My derogować nie chcemy, ani **in locum comitiorum generalium** wznosić takowe **conventus**, i owszem powinność Naszę około składania sejmów walnych wedle Konstytucyi Henrykowej¹ nie tylko pełnić, ale i czas w niej opisany uprzedzić iesteśmy gotowi. A za pozwoleniem tych poborów znosimy uchwałę w ruszeniu pospolitym na sejmie toruńskim uczynioną². Także widząc na ten czas być takie potrzeby kraiow ruskich,

¹ Por. wyżej nr LXXV, p. VII

(9). ² Por. wyżej nr LXXX, p. II.

że i nad quartę większego tam będzie trzeba nakładu dla opatrzenia ich, kazaliśmy wszystkę quartę do Rawy zniesioną, tam a nie gdzie indziej obrocie. Ten tedy pobor ma być wybieran po wszystkiej Koronie, według uchwały sejmu lubelskiego roku 1569³, sposobem niżej opisanym i z warunkiem na głównych sejmikach namówionym.

Napierwej wszyscy kmiecie i każdy z nich z osobna, tak Nasi iako i poddanych wszech Naszych, duchownych i świeckich osób, którzy sobie albo panom swym orzą albo też roboty odkupią u tychże panów swych, we wsiach tak starodawnych iako też i nowo osadzonych, nie według starych quitacyi, mają płacić po dziesięci groszy.

Item. Z takowychże wszystkich wyżej opisanych roi kmiecych osiadłych z strony dziesięciny po drugich dziesięci groszy, bądź gdzie są snopowe dziesięciny, albo meszne, spy albo małdry, iako pierwej zachować się mają, a z dziesięciny także z tych ospy, mają też sobie wytrącać. A gdzie pieniężne dziesięciny są, a nie wyniosłyby tak wiele, tedy kmić swym dołożyć ma, tak iżby i z roli, i z dziesięciny pełna 20 groszy dał. A gdzieby też dziesięciny snopowej ani pieniężnej, ani mesznego nie było, kmić będzie powinien sam dać pełna 20 groszy polskich. A w tym się wiernie i sprawiedliwie zachować mają. Który przerzeczony podatek panowie i szlachta albo sami przez się, albo przez stateczne osoby dp poborcę, z dostatecznymi swemi rekognicyjami oddawać i odsyłać mają, swym własnym podpisem ręki i pieczęci przyłożeniem, albo też urzędniczym bądź przyjacielskim, gdzieby pana samego nie było. Wypisując z osobna z czego który podatek i wiele posyła czego. A na każdą wieś osobna rekognicyja być ma, a to dla snadniejszego czynienia liczby, którą z tych podatków poborcę czynić mają.

Item. Wsi Nasze Królewskie i panów duchownych i każdych innych, które są na iakichkolwiek posługach, a choć też czynszów nie płacą i podatków przedtym nie dawali albo też i dziesięcin nie płacili, na ten rok iuż powinni płacić są, tak iako insi wszyscy, współ z dziesięciną po groszy dwudziestu.

Item. Tymże sposobem wsi łowcze, które na łowcach siedzą i inne wsi wszelkie którego-kolwiek stanu i którzy pod pany swemi mają nieiakię osiadłości i maiętności, którzy żadnych czynszów ani podatków i też dziesięcin nie dawaia, na ten czas wszyscy płacić mają iako insze wsi, współ z dziesięciną po dwudziestu groszy.

Item. Sołtysi, woitowie wolni, którzy czynszów nie mają, współ z dziesięciną po dwadzieścia groszy. A gdzie dziesięciny niemasz, przedsię po 20 groszy.

Item. Sołtysi, woitowie wolni, którzy kmiecie mają, tak iako inszych poddani panów, tymże sposobem kmiecie ich albo poddani płacić mają. Także też mieszczenie i przedmieszczenie w miastach i w miasteczkach i woitowie albo sołtysi w nich, którzykolwiek role mają, tedy iako kmiecie podlegą podatkowi, mimo to że szos osobno z domow miejskich swych dadzą, ponieważ że inszy podatek z roi a inszy z miejskich domow być ma.

Item. Szlachta, którzy przedtym płacali, kmieci ani czynszów nie mając, ci według starych zwyczajow i quitacyi płacić mają z takichże roi, to iest z każdej włoki po 20 groszy. A gdzie włok miernych niemasz, tedy z dymu po 12 groszy, to iest 6 groszy z roli a 6 groszy z strony dziesięciny, a gdzie iej niemasz, tedy po 12 groszy.

Item. Także gdzie na tychże rolach siedzi ich kilka, tedy składać mają iako na ktorego przy idzie, z puł roli współ i dziesięciną groszy 6. A gdzie iej niemasz, tedy po 6 groszy.

Item. Wsi i kmiecie wolni nowo osadzeni, którzy podatków nigdy nie płacili, na ten czas są powinni płacić iako i inne wsi stare i kmiecie zdawna osadzeni, jako wyżej stoi, to iest po dwadzieścia groszy, gdzie dziesięciny niemasz, a gdzie iest tedy po dziesięć groszy, a z dziesięciny po dziesięć groszy. Wyimuiąc te, którzy od 4 lat poczęli się osadzać, ci nie winni dawać.

Item. Wsi spustoszone, spalone od lat czterech przez nieprzyjaciela, a nawięcej, które nie płacą czynszów panom swym, takowe wolne mają być od płacenia.

Item. Zagrodnicy, którzy tylko na ogrodziech siedzą a robią panom swym, płacić mają po dwa grosza. **Item** zagrodnicy, którzy ku zagrodom role mają, płacić mają po cztery grosze.

Item. Zagrodnicy, co domki mają i ogrody a na czynszu bez robot są, iakiekolwiek obeście mają, po sześci groszy.

³ Por. uniwersał poborowy sejmu lubelskiego 1569 r., nr LXXI, p. X.

Item. Komornicy, którzy bydło mają, po cztery grosze.

Item. Łożni ludzie to iest hultaie, mężczyzna i niewiasty, którzy się na służbę doroczną nie naimują, każdy ma dać z osoby swej dwanaście groszy. Woit z przysiężniki pod przysięgą tego dojrzyć mają, aby się takowi nie uchraniali poboru tego. A ieśli którzy na flisie są, skoroby się wrócili, także i ci, którzyby się na wolą rozešli, płacić mają.

Item. Przekupienie i przekupki na wsiach, po sześci groszy.

Item. Rzemiestnicy na wsiach, od rzemiesła po dwu groszu.

Item. Rybitwi w mieściech i w miasteczkach, na wsiach, po 8 groszy. A którzy role mają, osobno z nich płacić powinni.

Item. Karczmarze dziedziczni, od szynkowania piwa przewoźnego, do roku po dwudziestu groszy.

Item. Czopowe na wsiach poborcę Nasi naimować mogą, iako się im najlepiej będzie zdało i pożyteczniej.

Item. Karczmarze z roi, iako wyżej opisano iest, płacić mają wedle wielkości roli.

Item. Karczmy doroczne, po dwanaście groszy; z rolej także osobno płacić mają.

Item. Od palenia gorzałki na wsiach, po dwanaście groszy.

Item. Od szynkowania gorzałki, po sześci groszy.

Item. Młyny tak Nasze, iako i poddanych Naszych duchownych i świeckich, dziedziczne, od każdego koła walnego i folusza, na ten czas będą płacić po dwadzieścia cztery grosze.

Item. Od dorocznych młynów wszelakich, od każdego koła iakiegokolwiek po dwanaście groszy.

Item. Od młynów wietrznych, tak nowych iako i starych, od dziedzicznych po dziesięci groszy, a od dorocznych po pięć groszy.

Item. Takież i te młyny, których dzierżawce dóbr królewskich trzecią miarę wykupili dla pożytku swego, płacić mają szos iako inne młyny w Królestwie Naszym, bez żadnej wymówki i obrony mają; a gdzie nie masz szosow, tedy tak iako i inne młyny.

Item. Z tych młynów, w których trzecią miarę starostowie Nasi z rozkazania Naszego pieniądźmi Naszymi wykupili ku Naszemu pożytkowi, z takowych płacić nie powinni.

Item. Piły dziedziczne, od każdego koła po dwanaście groszy. A od dorocznej, od każdego koła sześć groszy.

Item. Rudnicy, którzy żelazo robią, to iest mistrzowie, od każdego koła trzydzieści groszy płacić mają. A gdzie wodą nie robią w tych rudach, iedno doroczna robota iest, tedy po sześć groszy.

Item. Rzemiestnicy i towarzysze tychże mistrzów, to iest węglarze, dymarze, kowale, kuźnicy, płokarze, każdy po sześć groszy. **Item** także od hut sklanych mistrzowie i towarzysze ich płacić mają.

Item. Wałaskie wsi powinny płacić będą iako w inszych wsiach, z roi abo z dworzyszczą, po dwadziestu groszy. A którzy roi nie mają, tedy od sta owiec po dziesięci groszy.

Item. Popowie ruscy z cerkwi swych płacić będą powinni po kopie polskiej. **Item** biskupi ormiańscy i ruscy władcykowie z czynszów swoich pieneznych gołych iakichkolwiek, od każdej grzywny po pułsiodma grosza. **Item** namiestnicy ich na ten czas płacić nic nie będą. A te wszystkie podatki od mała do wiela powinni są wydać na Święty Michał [29 IX 1577].

Item. Miasta i miasteczka, tak królewskie iako i poddanych Naszych wszystkich duchownych i świeckich we wszystkim Królestwie i państwach Naszych, popłatki wszystkie to iest szos dwój, który zowią duplą, wedle kwitów, które mają u siebie, nie zastawiając ani się broniąc żadnymi wolnościami z ktorychkolwiek przyczyn, która zagradzać nie ma, ku terażniejszej gwałtownej potrzebie Rzeczypospolitej. Wyimując one tylko, któreby pogorzały, a nie wyszłoby ieszcze ich wolnościom cztery lata; ale którym iuż wyszły cztery lata, wszystkie płacić mają i wydać do przyszłego święta świętego Michała, w tymże roku niniejszym, porządkiem wyżej opisanym.

Item. Komornicy w mieściech większych, przekupnie i przekupki, którzy szosu nie płacą, mają płacić po dwanaście groszy.

Item. W miasteczkach podleiszych po siedmi groszy, a maią mieć wszędy baczenie na ubostwo.

Item. Hultaie, tak męszczyzna iako i niewiasty, którzy nikomu dorocznie nie służą, iedno się tylko na tydzień naimuią abo też nic nie robią, maią płacić po dwanaście groszy.

Które wszystkie tak komorniki, przekupnie, przekupki i hultaie, w mieściech i w miasteczkach, rajce reiestrować maią i z pilnością ten podatek od nich wybierać maią, nie przyłączając ich ku pieniądzom szosowym ani ich przyjmować do miast i miasteczek maią bez kwitów dostatecznych, ktoremiby dowiedli, iż iuż podatek indziej ten zapłacili. Przeto na każdy kwartał powinni rajce inkwizycyjątego czynić, który podatek od nich wybrawszy wiernie a cale, okrom wszelakiej chytróści, do poborcę oddać maią, **sub poena 14 marcarum**. Tego pilnie doglądać, aby się utaić nie mogli pod czyiążkolwiek jurisdycją, choćby też wyszli do tych miast, miasteczek i wsi, które wolności maią, aby takowe przymuszano ku płaceniu.

Item. Żydowie wszyscy i każdy z osobna w Królestwie Naszym w mieściech i w miasteczkach, tak Naszych iako i wszystkich poddanych Naszych duchownych i świeckich, od każdej głowy nie według starych kwitów ani zwyczajów żadnych, ale według liczby głów żydowskich, statecznie pod przysięgą przez poborcę opisanych, od każdej głowy po złotemu polskiemu oddać powinni będą.

Item. Szotowie, którzy na sobie noszą swoje rzeczy ku przedaniu, płacić maią po złotemu monety. **Item** szotowie, którzy końmi towary swoje wożą, od każdego konia po kopie monety.

Item. Rzemieślnicy wszelacy w mieściech głównych po ośmi groszy, a towarzysze ich po groszu iednemu. **Item** w miasteczkach mnieiszych rzemieślnicy po cztery grosze, a towarzysze ich po pułgroszku. Ci tylko rzemieślnicy, którzy się do szosow nie przykładają, płacić to maią, tak w mieściech iako i w miasteczkach.

Item. Szyprowie od każdej własnej szkuty, którą naimuią z frochtu, płacić maią po trzy złote polskiej monety.

Item. Od dubasa, wiciny, komięgi po pułtoru złotych monety.

Item. Od lichtana, strucha, po złotemu iednemu monety.

Item. Szyprowie ci, którzy na przekup zboże skupuią i spuszczaią do Gdańska, od każdego łasztu po pięci groszy, a to pod przysięgą przed radą uczynioną płacić maią.

Item. Czopowe od wina, muszkatelli, małmazyi, miodu i inszego wszelakiego picia, w mieściech i miasteczkach płacić maią tym porządkiem: naprzód od pułkufka wina, dwa złote monety.

Item. Od drelinka, fodra, pułfodra, które maią być szacowane na baryły, a od każdej baryły maią płacić po dwanaście groszy.

Item. Od każdej baryły małmazyi, muszkatelli abo wina włoskiego, po groszy szesnaście.

Item. Od baryły miodu prostego cztery grosze.

Item. Od baryły kierstranku i malinniku sześć groszy.

Item. Od beczki wielkiej szacuiąc na baryły, także płacić maią czopowe, od każdej baryły sześć groszy.

Item. Czopowe od piwa tym się sposobem i zwykłym obyczajem począc ma, iako gdzie z starodawna iest, od beczek abo od warów, iedno **in duplo** tego roku także płacie maią. A Krakowanie po czterdzieści groszy od waru.

Item. Czopowe wszelakie począc się ma od tego dnia, iako i uniwersał obwołał i do wiadomości przywiedzion będzie, aż do drugiego takowego dnia w roku przyszłym. A w innych wojewodztwach i powieciech, skoro się skończy czopowe poboru łońskiego, aż także do drugiego takowego dnia a zupełnego roku, trwać ma.

Item. Czopowe wszelakie naimowane być nie ma, ani się żaden ktoregożkolwiek stanu wolnościami od niego szczycić ma, ale wszyscy iednako płacić maią, tak w mieściech iako i w miasteczkach, wsiach i domach, dworzech mieiskich i pod czyiążkolwiek iurysdykcją są, około ktorego ma być pilniejsza inkwizycją od poborców, niżli po te czasy była w mieściech czyniona. A rachunek tego pod przysięgami na każdy kwartał z urzędem mieiskim czynić będzie.

Item. Od piwa Piątkowskiego, Piotrkowskiego, Łęczyckiego, Bydgoskiego, Przemyskiego i od wszystkich inszych, które do karczem, tak do miasta, iako i do wsi biorą i na których-

kolwiek miejscach do szynkowania dawaia, od każdej kłody albo beczki po groszu iednemu na miejscu niżli od piwowara wynidzie, płacić każdy powinien, żadnymi wolnościami się nie szczycąc ani zakładaiąc, które przyjmowane być nie maią.

Item. Od piwa, które z cudzych ziem wożą, to iest Świdnickiego, Głogowskiego, Berlińskiego, Wrocławskiego, także i Gdańskiego, po sześci groszy od każdej beczki mniejszej, których nie maią z wozow zstawiać, pod utraceniem, aż pierwej od nich odczopuią. A od inszych beczek po ośmi groszy, tym sposobem, aby i urząd mieiski na to dawał wyznania swe, ponieważ się tego wiele zakrywa. **Item** od garnców albo kotłów gorzałczanych po groszy dwadzieścia cztery. **Item** szynkarki, które szynkuia gorzałkę, po sześci groszy.

A dla większej ostrożności, czopownicy od poborców w mieściech i miasteczkach postanowieni, maią dawać rekognicyą piwowarowi albo karczmarzowi, co od kogo wezmą, a ci, którzy rekognicyje biorą na każdy kwartał, maią ie przed urzędem mieiskim pokazać przy czopowniku, a urząd czopownikowi ma dać swą rekognicyą komputowania, wiele on kwartał uczynił, pod pieczęcią mieiską, a tak się sprawować maią około wszelakiego czopowania. A iżby takowy podatek wyżej opisany iednako wszystkich doległ, za zezwoleniem rad Naszych duchownych i świeckich i posłów ziemskich, wszystkie wolności, wyswobodzenia od szosow albo od czopowego, komukolwiek nadane, a k'temu iuż cztery lata wyszły, te wszystkie podnosimy i oddalamy na ten rok a ku zapłacie tych wszystkich poddanych powinno być naiduiem. Także ktoreby miasteczka i wsi, od nieprzyaciela od czterech lat spustoszone były, i tych od poborów dawania wolne czyniemy. Pisarze albo czopownicy, które w miastach i miasteczkach poborca postanawiać będzie, takowych aby żaden nie śmiał, iakiegokolwiek był stanu, przenagabywać. I te wszystkie, którekolwiek będą postanawiać na tej posłudze Rzeczypospolitej, maią ie obligować iuramento corporali, aby wiernie i statecznie tego przestrzegali, co komu będzie zlecono. A gdzieby też widział tego być potrzebę, aby urzędowi onego miasta takowe podatki zlecił ku wybieraniu, tedy to winien urząd uczynić, a z tego się żadnym obyczaiem wymawiać nie maią.

Item. Poborcy wszystkich wsi porządkiem parafie rejestrować maią, także też karczmy, młyny i wszelakie inne podatki, które będą wybierać, z pilnością każdą rzecz osobno pisać, ile czego od kogo wezmą, a kwitacyją pod pieczęcią i podpisem swym dawać każdemu maią. Ku któremu wybieraniu poboru tego uchwalonego, aby z pilnością i wiernością to się wykonać mogło, w ziemiach i powieciech woiewodztw wszystkich, poborcę są przez Nas naznaczeni, iako niżej są opisani.

Poborcy wszyscy z Woiewodztw obrani i naznaczeni:

Woiewodztwa Krakowskiego Piotr Strzała, sędzia Zatorski; Woiewodztwa Poznańskiego Jan Splawski; Woiewodztwa Sandomirskiego, powiatów: Radomskiego, Opoczyńskiego, Stężyckiego, Andrzej Jakubowski; Chęcińskiego, Wiślickiego, Pilźnieńskiego powiatów, Jerzy Grozowski; Woiewodztwa Kaliskiego, Mikołaj Głogiński, podczaszy kaliski; Woiewodztwa Sieradzkiego, Jań Siemikowski skarbnik sieradzki; Woiewodztwa Łęczyckiego Walenty Śladkowski; Woiewodztwa Brzeskiego Wojciech Trzebuchowski, Woiewodztwa Inowrocławskiego, Mikołaj Rożyński podsędek inowrocławski, Ziemie Dobrzyńskiej, Andrzej Starorypiński; Woiewodztwa Ruskiego, powiatów: Lwowskiego, Halickiego, Tomasz Dubrański, podsędek halicki; powiatów: Przemyślskiego, Sanockiego, Wiktorzyn Kowalski; Ziemie Chełmskiej, Jan Sarnecki; Woiewodztw Kijowskiego i Wołyńskiego, Fiedor Rudecki; Woiewodztwa Podolskiego Jerzy Talaphus; Woiewodztwa Lubelskiego Andrzej Lasota; Woiewodztwa Płockiego, Adam Łękowski, podczaszy płocki; Woiewodztwa Bełskiego, Mikołaj Udrzycki; Woiewodztwa Mazowieckiego, Ziemie Czerskiej: Jan Bobikowski; Warszawskiej, Jan Dybowski; Wiskiej, Michał Olczyński; Wyssogrodzkiej, Stanisław Nakwaski, podkomorzy wyssogrodzki; Zakroczymskiej, Stanisław Zaborowski; Ciechanowskiej, Mikołaj Podoski; Liwskiej, Krzysztoph Żelkowski; Łomżyńskiej i Zembrowskiej, Jan Wierzbicki; Różańskiej i Makowskiej, Pieczkowski; Powiatu Nurskiego, Jakub Golczyński podsędek nurski; Woiewodztwa Podlaskiego, powiatów: Brańskiego i Bielskiego^a, Sebstyan Brzozowski; powiatów Drohickiego i Mielnickiego, Hle-

^a W VL błędnie: bełskiego.

bowicz chorąży drohicki; Województwa Rawskiego, Jan Plichta; Powiatu Sochaczowskiego, Marcin Szymanowski, sędzia sochaczowski; Ziemie Gostyńskiej, Bartosz Podczaski; Województwa Braclawskiego, N. Peskoski, chorąży braclawski.

Item. Wszyscy poborcowie z pilnością, pod przysięgą i sumnieniem swoim wybierać i oddawać to wszystko mają. A te którzyby na ten czas naznaczeni nie zapłacili podatków wyżej opisanych, aby ie do urzędu starościę oddawali na spisku, a My wszystkim starostom Naszym i na miejscach ich będącym rozkazujemy, aby takowe podatki wyżej opisane, tak we wsiach iako i w mieściech i miasteczkach i w starostwach Naszych obwoływać imieniem Naszym Królewskim rozkazali, żeby na dzień wyżej namieniony, **sub poena quatuordecim marcarum**, a w Małej Polsce według postanowienia korczyńskiego⁴ **sub poena centum marcarum**, te popłatki poborcom Naszym odnieść i oddać bez wszelakiego omieszkania i odwłoki i tudzież bez ciężenia przymusili, pod winą sta grzywien monety i liczby polskiej, innemi karami^b na to ustawionemi. Którym każdy z nich na przyszłym sejmie koronnym walnym winien będzie dosyć uczynić, gdy będzie dostatecznymi dokumenty okazan w niedbałości urzędu swego. A ieśliby też poborcę Nasi niesłusznie podali do urzędu ktoregożkolwiek starostwa Naszego, retenta ktorego miasta, miasteczka, wsi, gdyby te miasta, miasteczka i wsi okazały kwitacyje dostateczne zapłaty swej tych podatków, takowy poborca pozwany przed starostę albo urząd iego **in primo et peremptorio termino**, przepada winy czternaście grzywien monety, połowicę starości a połowicę stronie. Którą winę tamże **in instanti** będzie powinien położyć, **semotis quibusvis dilationibus**. Czemu ieśliby dosyć nie uczynił, ma być odesłań **pro ulteriori et finali executione, iuxta iuris ordinem**.

A tak tę instrukcyję poborcom Naszym dawamy, aby na kwitacyjach dzień miesiąca i rok napisali, żeby żadna omyślność nie była; takież i te, którzy nie zapłacą, żeby ie z pilnością, iako wyżej jest, do urzędu odsyłali, bez obładzenia iakiego w tym, podług powinności swej, pod łaską Naszą. Czas wybierania poborow tych od publikowania uniwersału tego począć się ma, gdyż nierychłym ziahanie posłów Małej Polski naznaczony czas upłynął, a ma być przez wszystkich do poborców wydań na dzień świętego Michała przyszły [29 IX 1577], a nadalej do dwu niedziel po świętym Michale. A ktoby tak niedbałym i upornym był, iżby go na święty Michał albo do dwu niedziel po świętym Michale nie wydał, takiego każdego poborca dłużej się czekaniem, iędzeniem albo posyłaniem nie bawiąc a pieniędzy poborowych nie trawiąc, starościę swemu głównemu onego województwa albo powiatu deferować ma, a starosta przeciw wszystkim swowolnym a nie-dbałym, obyczaiem wyżej opisanym czynić i postępować ma, nikomu nie folgując, pod winą sta grzywien, o które instygator Nasz starostę pozywać będzie. A którzy główne starostwa dzierżą, **privationem officii** ustawiamy. Gdzieby też pieniądze poborowe poborcy przerzeczeni nie gdzie indziej, iedno do pana podskarbiego koronnego na dzień świętych Szymona i Judy w roku niniejszym [28 X 1577] i potym przy dobraniu poborow albo gdy o to napomnieni listy iego będą, **sub poena irremissibilis** przez Nas na poborcę postanowioną, oddawać i znosić będą powinni. Także liczbę czynić po wyjściu zupełnego roku, ze wszystkiego poboru każdy poborca w skarbie koronnym wiernie i pełnie przed panem podskarbisem będzie miał, którą My zaś potem weryfikować rozkażemy. **Salarium i expensy** każdego poborcę według służby i pilności pan podskarbi koronny z wolą Króla Iego Miłości umiarkować i tak ie przyjmować będzie miał, iakoby Rzeczypospolitej szkoda w tym żadna nie była. A ten przerzeczony podatek tym sposobem i porządkiem wyższej omienionym postanowion i uchwalony a opisany, wiernie i sprawiedliwie od każdego wydany i przez poborce także sprawiedliwie i wiernie wybrany, a od pana podskarbiego koronnego odniesiony, nie gdzie indziej, iedno na obronę Rzeczypospolitej i ludzi służebne **et non in privatos aliquorum usus** obracać się ma. Z ktorego tenże pan podskarbi koronny na sejmie walnym blisko przyszłym przed Nami i od rad, także rycerstwa wysadzonemi deputaty, liczbę czynić będzie powinien.

^b W VL błędnie: karańmi.

⁴ Uchwała sejmiku korczyńskiego z 16 maja 1577 r., wyżej p. II.

Gdzieby się też szafunek tych poborow pokazał indziej niżli na służebne i potrzebę gdańską a kraiow ruskich, iako iest od wszystkich złożony, tedy to panu podskarbiemu przyimowano być niema; zaczym urząd swój tracić ma, o co posłowie ziemscy instygować maia. A na lepsze tego wszytkiego świadectwo pieczęć Naszę Koronną przycisnąćśmy rozkazali. Dan w obozie pod Gdańskiem, dnia 20 czerwca roku Bożego MDLXXVII [20 VI 1577], Królowania Naszego roku wtorego. Na własne Króla lego Miłości rozkazanie.

